

مرزهای نامرئی احترام

۶

کیف دستی چرمی مادر روی مبل راحتی گوشه اتاق نشیمن جا خوش کرده بود. ماهور با قدم‌هایی پاورچین و چشمانی سرشار از کنجکاوی به سمت مبل رفت. زیپ براق کیف برای انگشتان کوچک او و سوسه‌ای مقاومت‌ناپذیر بود. با کشیدن زیپ، دستش را تا میچ به اعماق کیف فرو برد؛ رژ لب، کلیدها، دسته اسکناس و کیف پول را یکی یکی بیرون کشید و روی فرش پخش کرد. درست در لحظه‌ای که در شیشه‌ای یک کرم گران‌قیمت را باز کرده بود تا روی میز بمالد، مادر از آشپزخانه وارد شد. با دیدن وسایل پخش شده بر زمین، کاسه صبر مادر لبریز شد. شتابان به سمت او آمد، کیف را با حرکتی تند از دستش بیرون کشید و با صدایی پر از عتاب و خشم گفت: «صد دفعه بهت نگفتم به وسایل من دست نزن؟ چرا اصلاً سرت تو کار خودت نیست؟ کی بهت یاد داده سرت رو بکنی توی کیف دیگران؟ این کار زشت رو بس کن ماهور، زود باش اینا رو جمع کن!» ماهور که از این یورش ناگهانی جا خورده بود، وسایل را رها کرد، لب‌هایش لرزید، اشکش سرازیر شد و با قهر به زیر میز پناه برد.

مادر لحظه‌ای ایستاد، تپش قلبش را با چند تنفس آرام کرد و به چهره هراسان دخترش نگریست. او به خوبی دریافت که فریاد کشیدن و برچسب «فضول» یا «بی‌ادب» زدن، مفهوم حریم خصوصی را به کودک آموزش نمی‌دهد؛ بلکه تنها او را به سمت پنهان‌کاری، ترس و اضطراب سوق می‌دهد. کودک خردسال فرق میان کیف مادر و جعبه اسباب‌بازی‌اش را با توییخ درک نمی‌کند، مگر آنکه مرز مالکیت برایش

تصویرسازی شود. مادر آرام روی زانوهایش نشست، هم‌قد مهور شد و با لحنی گرم و پذیرا دستش را به سوی او دراز کرد: «بیا بغلم قشنگم، می‌دونم دیدن زیپ کیف خیلی برات جذاب بود و می‌خواستی کشفش کنی.» مهور در آغوش مادر آرام گرفت. سپس مادر کیف را بین خودش و او قرار داد و با نگاهی عمیق گفت: «مهور جان، کیف مامان، جیب‌های بابا یا کشوی وسایل بقیه، مثلاً یه اتاق در بسته هستن. همون‌طور که تو دوست نداری کسی بدون در زدن وارد اتاق بشه، دست زدن به کیف و وسایل بقیه هم نیاز به یک کلید طلایی داره؛ و اون کلید، اجازه گرفتنه. اگر اول بگی «مامان اجازه دارم داخل کیف رو ببینم؟»، با هم بازی می‌کنیم و وسایلت رو بهت نشون می‌دم.» نگاه مهور آرام شد و سرش را به نشانه درک تکان داد.

تحلیل روان‌شناسی

در دوران پیش‌دبستانی، کودکان به طور طبیعی در مرحله خودمحوری شناختی قرار دارند و هنوز مرز شفافیت میان دنیای شخصی خود و دیگران قائل نیستند. از نگاه کودک، هر شیء جذاب و در دسترس می‌تواند ابزاری برای اکتشاف و بازی باشد. رفتارهایی مانند دست زدن به کیف والدین، تجسس در جیب‌ها یا برداشتن وسایل مهمان، ناشی از بدجنسی یا دزدی نیست؛ بلکه محرک اصلی آن حس غریزی کنجکاوی و حس همه‌جا حاضر بودن کودک است. تخریب هویت و متهم کردن کودک با برچسب‌هایی چون «دست‌کجی» یا «بی‌تربیتی»، احساس امنیت روانی او را ویران می‌کند و پیامد آن رفتارهای پنهانی خطرناک‌تر خواهد بود. آموزش احترام به حریم خصوصی باید از تعریف دقیق مرزهای شخصی با زبانی ملموس آغاز شود و مهم‌تر از همه، خود والدین نیز باید حریم خصوصی کودک (مانند کمد اسباب‌بازی یا کوله‌پشتی مهد) را محترم بشمارند تا او یادگیری معکوس را تجربه کند.

جعبه ابزار کلمات در لحظه بحران

به جای گفتن این جملات مخرب:

«چرا دست درازی می کنی؟»، «وسایل من به تو چه ربطی داره؟»، «دست به این کیف
نزن تا نسوزوندمت!»، «از این اخلاق زشت خسته شدم!»

این کلمات نجات بخش را دقیقاً تکرار کنید:

هنگام دیدن کودک در حال کنکاش وسایل شخصی:

«دست های مهربونت رو نگه دار ماهور جان. کیف من یک فضای شخصی و فقط با
اجازه باز می شه. بیا کمک کن وسایل رو سر جاش بذاریم.»

هنگامی که درخواست تماشای محتویات وسیله شخصی را دارد:

«آفرین که اول ازم اجازه گرفتی! حالا که پرسیدی، بیا با هم با دقت زیپش رو باز کنیم
تا ببینی داخلش چیه.»

Daneshyar

پروتکل روزمره

گام اول: ایجاد حریم و جعبه محرمانه برای خود کودک

یک جعبه قشنگ یا کمد مخصوص به کودک اختصاص دهید و بگویید: «این جعبه
رازها و گنج های توئه. هیچ کس، حتی من و بابا، بدون اجازه تو دست بهش نمی زنیم.»
هر زمان خواستید وسیله ای از آن بردارید، از او مؤدبانه اجازه بگیرید. لمس محترم

شمرده شدن حریم شخصی توسط بزرگ‌ترها، بهترین محرک برای احترام متقابل کودک به وسایل دیگران است.

گام دوم: بازی تمرینی کلید طلایی اجازه قبل از مهمانی

پیش از رفتن به خانه مادر بزرگ یا مهمانان، یک بازی شبیه‌سازی انجام دهید. کیفی را وسط اتاق بگذارید و به کودک بگویید: «اگر خیلی دلت خواست بدونی داخلش چیه، رمز ورود چی بود؟» کودک باید بیاموزد بایستد، چشمانش را بدوزد و بگوید: «اجازه هست؟» وقتی کودک این بازی را تمرین کند، مهارت خودکترلی در لحظات واقعی فعال می‌شود.

گام سوم: تفکیک شفاف وسایل مشترک و وسایل اختصاصی

در فضای خانه برای برخی وسایل رمز بگذارید؛ مثلاً: «کتاب‌های روی این میز برای همه ماست، اما لپ‌تاپ بابا و کیف مامان وسیله شخصیّه.» با این کار کودک مفهوم وسایل عمومی و خصوصی را بدون ابهام و با قواعدی روشن درک خواهد کرد.

Daneshyar

محتوایی که مطالعه فرمودید یک بخش از محتوای ۱۵ بخشی است
برای دانلود نسخه کامل محتوای لطفا به وبسایت دانشیار
www.fd49.ir مراجعه فرمایید .

با توجه به اهمیت آموزش مهارتهای زندگی برای کودکان و نوجوانان و نقش بدون تردید آن در
ساختن جامعه سعادتمند و بالندگی فرزندان این سرزمین ، لطفا این محتوا را در گروهها ، با
عزیزانتان و سایر هموطنان به اشتراک بگذارید

Daneshyar